

Urban, Štěpán, kytarový virtuóz, pedagog, skladatel a esperantista, narozen 4. 10. 1913, Bořanovice, zemřel 4. 5. 1974, Praha.

Pocházel z hudebnické rodiny. Základy hudebního vzdělání získal u svého otce Jana Urbana, který byl hudebním pedagogem a skladatelem. V mládí žil v Klecanech, poté v Liberci a Praze, kde studoval německé a židovské gymnázium. Po absolvování gymnázia nastoupil na pražskou konzervatoř a stal se žákem Antonína Modra, u kterého absolvoval jako první v Československu obor klasická kytara přednesem sólových variací na témata z Mozartovy **Kouzelné flétny** v pražské Městské knihovně (1936). Mimo jiné ve stejném roce také absolvoval **obor trubka** u Jaroslava Koláře. Štěpán Urban nadále pokračoval ve studiu na konzervatoři a o několik let později absolvoval obor skladba u Jaroslava Křičky a Jaroslava Řídkého (1938). Po úspěšném zakončení oboru hra na klasickou kytaru a skladba se stává nástupcem svého učitele Antonína Modra. Byl zakladatelem kytarové školy a hlavního oboru klasická kytara na pražské konzervatoři. V letech 1939-42 vyučoval hru na klasickou kytaru pouze jako vedlejší obor a až v roce 1945 mu bylo umožněno přebudovat obor klasická kytara z vedlejšího na hlavní. Tímto rokem se začala rodit česká kytarová škola, která navazovala na starou loutnovou školu. Po vzoru nové kytarové školy Štěpána Urbana byly vytvořeny školy v Itálii, Polsku, Rumunsku, Bulharsku a Holandsku. Jako pedagog vydal mnoho učebnic ke hře na klasickou kytaru a hudebních příruček – *Abeceda hudby*, *Přípravná škola hry na kytaru*, *Cesta k umělecké hře na kytaru*, *O kytáře*. Mezi jeho studenty patřili například Milan Zelenka, Jiří Jirmal, Zdeněk Dvořák a Štěpán Rak.

Jeho skladatelská činnost byla zaměřena kromě skladeb pro sólovou klasickou kytaru také na klavírní, scénickou a orchestrální hudbu. Byl také velmi plodný ve vytváření kytarových úprav českých, moravských a slovenských lidových písní. Během přerušení činnosti pražské konzervatoře za druhé světové války pracoval několik let v Československém rozhlasu, kde mimo jiné účinkoval v rozhlasových literárních večerech. Za své 4 skladby z cyklu *Miniatures* obdržel v roce 1963 první cenu v mezinárodní soutěži Radio-televíze Paříž. Jméno Štěpána Urbana je také spojeno s prózou a poezií psanou v esperantu. V roce 1961 vyšla na Kanárských ostrovech jeho sbírka vtipných satirických veršů pod názvem *Nova Ezopo*. Psal také filosofické a lyrické povídky, které vyšly v roce 1956 ve skandinávském časopise *Norda Prismo*.

Dílo

Dílo hudební

Skladby pro sólovou kytaru

Dobrou noc (Praha 1967).

Ukolébavka (Praha 1946).

Bagatela (Praha 1942).

Rej (Praha).

Espanoleta (Polsko 1969).

Habanera (Polsko 1969).

Dvě skladby s doprovodem klavíru.

Burleska.

List ze Španěl (Praha 1956).

Modrý květ (Praha 1956).

Černý vějíř (Praha 1956).

Leknínky (Polsko 1958).

Tanec kolem ohně (Polsko 1958).

Dobrý vítr (Polsko 1956).

Tango.

Capriccio.

Šest snadných skladeb.

Intermezzo.

Pergamuška.

Mala suita.

Machinella (Praha 1977).

Chansonetta (Praha 1980).

Deset fantasií (Praha 1970).

Volga boat song (Londýn 1960).

The Leaf (Londýn 1960).

Berceuse (Praha).

Impromptus 1–4 (Praha 1963).

Freagues 1–5 (Frankfurt 1969).

Dva české tance (Frankfurt 1969).

Suite.

Moderato.
Allegreto.
Andante.
Moderato congiusto.
Allegro non troppo.
Pieces de Lezard (1981).
Pieces de ecureuit (1981).
Brevites (1980).
Miniatures 1–4 (1963).
Trois burlesques (1969).
Romance.
Passe temps (1981).

Skladby pro klavír

Sonatina (3 věty).
Jarní rytmy.
3 tance.
V dobré náladě.
Český tanec.
Bachanale.
Valse.

Skladby pro zpěv a kytaru (klavír)

Cyklus písní na slova lidové poezie (klavír).
3 písně o víně (kytara).
Naše heslo (klavír).
Trouverské písně (kytara).
Písně minnesengrů.
Námořnické písničky (text **S. K.** Neumann, kytara).
Tango (zpěv, klavír).
Gigue (sólové piano, piano, housle).
Revoluční nápěvy.
Pirátské melodie (text **J. V.** Šmejkal, kytara).
Píseň Expedice (text J. V. Šmejkal, kytara).

Píseň o „svaté Gizele“ (text J. V. Šmejkal, kytara).

Píseň o matce (klavír).

Píseň prodavačce pomerančů (kytara).

Námořnická láska (kytara).

40 písní s esperantským textem (klavír, kytara).

Vítězná píseň práce (klavír).

Tanečnice (klavír).

Pane strážníku (text D. C. Faltus).

Síly zdroj (klavír).

Skladby pro symfonický orchestr

Veseloherní overtura;

Bachanale;

Český tanec.

Scénická hudba

Don Gil.

Hippolytos.

Potopený zvon.

Řeční tragikové.

Kytarové úpravy

Antonín Dvořák: Slovanský tanec č. 10 (Supraphon, 1958).

Sergej Rachmaninov: Preludium (Statní nakladatelství, 1958).

Johan Sebastian Bach: Preludium, Bourée (Statní nakladatelství 1958).

Robert Schumann: Veselý rolník (Statní nakladatelství 1958).

Petr Iljič Čajkovskij: Italská píseň (Statní nakladatelství 1958).

Edvard Grieg: Lístek z památníku (Statní nakladatelství 1958).

Edvard Grieg: Lyrické skladby (Supraphon 1973).

Georges Bizet: Habanera z opery Carmen (Statní nakladatelství 1958).

Zděněk Fibich: Upomínka (Statní nakladatelství 1958).

Bedřich Smetana: Nekamenujte proroky (kytarový doprovod).

Dílo literární

I. Dílo knižní

Abeceda hudby (Praha 1944).

O kytáře (Praha 1945).

Úvod hry na kytaru (Praha 1945).

Na kytaru bez not (Praha 1960).

Improvizujeme na kytaru (Praha 1964).

Kytarový soubor (Praha 1966).

Cesta k umělecké hře na kytaru (Praha 1973).

Přípravná škola hry na kytaru (Praha 1977).

II. Ostatní

La sorcxisto (1954).

Nova Ezopo (1961).

La forlasita gitaro / Tragedio sur la kajo (1989).

Guto (1991).

Nevydané rukopisy

Taglibro de Esperantisto (Deník esperantisty).

Don Q de l' Espero (Don Q naděje).

Kolumbiado (Kolumbiáda – satyry).

La Sercxado (Hledání, básnický cyklus).

Hirtaj Kantoj (Ježaté písně).

Tra l' Pordotruo (Klíčovou dírkou).

Rondeloj (Rondely).

Literatura

I. Lexika

ČSHS.

II. Ostatní

Rak, Urbanová: Kytara má láska (Praha 2003)

Vladyslav Kravec